

ЛІТЕРАТУРА

1. Буртовий С.В. Електронні засоби навчання – від теорії до практики. Методичний посібник. – Кіровоград: КЗ “КОІППО імені Василя Сухомлинського”, 2014. – 48с.
2. Карташова Л. Нові підходи до проектування педагогічних програмних засобів та їх застосування / Л. Карташова, В. Лапінський // International Conference “Strategy of Quality in Industry and Education” - Дніпропетровськ: Пороги. – 2005. – С. 187-290.
3. Концева Р. М. Мультимедіа на уроках української мови і літератури / Р.М. Концева // Вивчаємо українську мову і літературу. – № 25. – 2011. – С. 4.
4. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 347с.

Шарова Т. М., Пінігіна Ю. Г.

*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Значний вплив на організацію самостійної навчальної діяльності учнів має використання інформаційно-комунікаційних технологій. Слід звернути увагу на те, що широке впровадження у навчальний процес комп'ютерної техніки є характерним чинником розвитку освіти, а його технічне оснащення зумовлене ходом суспільно-історичного розвитку суспільства. Досвід використання комп'ютерів у навчанні дає підстави свідчити про можливість його використання практично в усіх традиційних формах навчання з різним співвідношенням між традиційними та автоматизованими режимами роботи.

Якщо розглядати комп'ютер як засіб навчання, то він виступає в ролі активного учасника навчального процесу. Дослідники вважають, що комп'ютер сприяє підвищенню ефективності аудиторної та позааудиторної самостійної роботи.

По-перше, учень може виконати навчальні завдання у зручний для нього час, повторно завантажити блок навчального матеріалу, провести самоконтроль тощо.

По-друге, використання мультимедійних технологій під час проведення самостійної роботи дозволяє підвищити рівень опрацювання навчального матеріалу через одночасне поєднання зорового, слухового та інших форм сприйняття інформації [6, с. 35].

По-третє, безперечна користь комп'ютерів при здійсненні контролю та самоконтролю знань студентів. Вагомими перевагами такого контролю є об'єктивність оцінювання знань при правильному складанні тестових завдань, заощадження навчального часу, безпосередня фіксація результатів, забезпечення оперативного зворотнього зв'язку, індивідуальні та групові форми організації контролю [7, с. 37].

Використання інформаційних технологій під час здійснення самостійної навчальної діяльності значно полегшує процес отримання необхідної інформації, оскільки існує величезна кількість різноманітної наукової та навчальної літератури, поданої в електронному вигляді. Крім того, як зазначає О. Кобилянський, розширення обсягу самостійної роботи студентів з використанням інформаційних технологій призводить до розвинення у них навичок інформаційного пошуку, що допомагають майбутньому фахівцеві швидко та ефективно знаходити будь-яку потрібну інформацію [3, с. 36].

Звичайно, навчання за допомогою комп'ютера дозволяє отримати позитивні результати. Але слід зауважити, що включення в процес самостійної навчальної діяльності студентів комп'ютерної підтримки у жодному випадку не витісняє викладача, якому належить провідна роль керівника та консультанта. Жоден комп'ютер не може взяти на себе роль викладача як суб'єкта педагогічного впливу, одна із найважливіших функцій якого полягає у керуванні пізнавальною діяльністю студентів у навчальному процесі.

Жоден комп'ютер не в змозі забезпечити живе та емоційне спілкування між викладачем і студентами на достатньо високому рівні. Застосування різноманітних технічних засобів не може забезпечити істотний педагогічний ефект без участі викладача, оскільки ці засоби є лише знаряддям праці, ефективність яких залежить від уміння їх застосовувати для досягнення конкретної педагогічної мети на основі глибокого вивчення можливостей їх використання.

Застосування комп'ютерів на уроках літератури дозволить учням отримати позитивні результати на основі дотримання наступних чинників та умов: певний рівень володіння комп'ютерними технологіями студентами та викладачем; обізнаність викладача стосовно використання нових інформаційних технологій в навчальному процесі; наявність матеріально-технічної бази (комп'ютерів, доступу до мережі Internet тощо); наявність комп'ютерного програмного забезпечення для підтримки самостійної роботи тощо.

Перспективними нам здаються Internet-методи, які стосовно організації самостійної навчальної діяльності мають багато переваг, а саме: забезпечують кожного студента можливостями освоювати матеріал самостійно за індивідуальним графіком навчання; пропонують різноманітні способи подання навчального матеріалу (текстова та графічна інформація, аудіо- та відеоінформація, комунікація з викладачем тощо). дозволяють відразу одержати зворотній зв'язок: не обов'язково чекати, доки викладач перевірить завдання – результат і помилки з'являються одразу; дають змогу самостійно знайти необхідну навчальну літературу з мережевих джерел. використання комп'ютерної мережі дозволяє організувати та проводити олімпіади, вікторини, диспути, семінари тощо [5, с. 34].

Електронний ресурс – це передумова до нового навчання, адже породжує нові якісні зміни, стає інновацією, і є зручною альтернативою традиційним засобам навчання: підручникам, посібникам, журналам, представляють базис для інтерактивних форм роботи на уроці, спонукають до активної розумової і практичної діяльності в процесі самостійного оволодіння системою знань. Серед них розмежують електронні посібники, електронні словники, енциклопедії, навчально-наочні посібники.

Системне виявлення електронних засобів на уроках в школах, а також постійні їх дослідження методистами та науковцями, дають підстави говорити про пріоритетність такого засобу на будь-якому уроці, з будь-якою формою його організації: урок-лекції, практичні заняття, урок-семінар, диспут, дискусії тощо, тобто як для стандартних, так і нестандартних уроків; електронне забезпечення може використовуватися для викладу матеріалу на стандартному уроці різного типу: урок вивчення нового матеріалу; урок формування знань, вмінь та навичок; урок узагальнення вивченого; урок аналізу контрольних робіт; урок повторення вивченого та його систематизація; комбінований урок.

Електронний підручник – це вже не копія паперового видання, а інформаційна система комплексного призначення, яка за допомогою відбувається постановка пізнавального завдання; подання змісту навчального матеріалу; відбувається формування наукових знань за рахунок отримання первинних знань та їх повтор, узагальнення; забезпечує підготовку до подальшої навчальної діяльності (орієнтири для самоосвіти, для ознайомлення з додатковою літературою); допомагає формувати висновки; мотивує навчальну діяльність у дітей [2, с. 11].

Уроки, оснащені електронними підручниками вибудовують поетапний сценарій розвитку навчального процесу, що позначений двоплановістю – вчитель, його знання та допоміжний електронний засіб, які повинні не суперечити одне одному, а мати інтегральний характер зв'язку, що дозволяє побачити дитині максимально більше за поданою темою. З іншого боку, такі засоби не повинні повністю заміщувати такий процес як робота вчителя з учнем. Важливо мати відчуття такту у використанні таких ресурсів. За С. Босак деталізуємо внутрішню специфіку електронної книги, а саме: те, що могло б бути традиційним стає у формі світлин, відеоматеріалів, графічних зображень, епістолярію, фотогалерею, аудіозаписів, тут усе стає багатоаспектним, в різних формах, чим роблять процес навчання ефективнішим, яскравішим, нагромаджуються фактичні знання та формується інформаційна грамотність [1, с. 9].

Важливе значення електронного ресурсу полягає в забезпеченні інформаційної грамотності, оскільки діти вчать бачити по-різному один і той об'єкт, засвоюють кращі зразки того, як потрібно структурувати матеріал і як виокремлювати в ньому головне та побічне. Такі ресурси є вкрай потрібними, адже у наш час інформатизації дуже багато вільного інформативного простору, однак не

все є виправданим та доцільним у вжитку, тому важливе завдання вчителя – це навчити учня орієнтуватися в просторі знань, своєчасно звільнитися від непотрібного та творчо, критично інтерпретувати різноформатну продукцію, що реалізується в електронному засобі [4, с. 10].

Важливою умовою у навчальному процесі є різні рівні знань за якими здійснюється оцінювання учнів. Згідно з ним відбувається координація матеріального забезпечення і в електронних ресурсах, бо матеріал може використовуватись для дітей з середнім, низьким, достатнім та високим рівнем знань – широка палітра різновекторної інформації дозволяє учителю демонструвати матеріал так, щоб усі діти отримали знання з теми, а під час самостійного вивчення української літератури, такі ресурси навчального призначення дозволяють дітям обирати за власним бажанням інформацію для вивчення, а також прислуховуються до порад вчителя, який запропонує той матеріал, що буде посылний для їх опрацювання, для їх рівня знань.

При розробці та наповненні електронного підручника необхідно орієнтуватись на економію часу у навчальному процесі; глибину трактування матеріалу, його чітка систематизація; простоту використання програми роботи підручника; відсутність помилок, вміщення соціально вмотивованого матеріалу за вимогами Держстандарту; адаптованість до дитини-користувача; лаконічність, академічний стиль; оптимальне інформативне забезпечення; обґрунтованість естетичного оформлення підручника з точки зору медико-ергономічної та психолого-педагогічної наук; мобільність, сучасність.

Робота учня з електронними засобами не повинна вимагати особливої підготовки, адже вже розроблений достеменно сценарій спрощеної роботи з ним для учня, що репрезентує виклад матеріалу, наближений до наукових відкриттів, оскільки вміщена не тільки розповсюджена, а й досить рідкісна інформація, розроблена сучасними науковцями та збережена у вигляді відеозаписів, текстів, що дозволяє говорити про новизну та актуальність даного носія.

Підручник як засіб, орієнтований на постійне використання, повинен містити не тільки навчальний матеріал, але й передбачати складнощі, які можуть виникати у процесі засвоєння знань. Щоб уникнути різних складнощів, доцільно приділити увагу такому явищу як концепція викладу самого матеріалу в підручнику на етапі його підготовки, оформлення та функціонування.

Використовуючи такі засоби навчального призначення, учні краще запам'ятовують матеріал, вчать поєднувати різні методи роботи та порівнювати, робити висновки на основі побаченого та прочитаного, а тому таке навчання стає більш потужним, ефективнішим, набуває ознак модерністичного бачення навчання як тривалого процесу; спрацьовує підхід різнопланового бачення матеріалу. Надалі набуті вміння допоможуть учням швидше запам'ятовувати різні факти з курсу української літератури, навчать поєднувати різні знання з різних дисциплін і бачити в роботі одне явище під кутом зору різних підходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Босак С. використання мультимедійних технологій на уроках української мови / С. Босак // Дивослово. – №11. – 2010. – С. 9-11.
2. Буртовий С.В. Електронні засоби навчання – від теорії до практики. Методичний посібник / С.В. Буртовий. – Кіровоград : КЗ "КОІППО імені Василя Сухомлинського", 2014. – 48 с.
3. Кобилянський О.В. Особливості організації самостійної роботи студентів при вивченні безпеки життєдіяльності / О.В. Кобилянський // Освіта Донбасу. – 2009. – № 5 – С. 34 – 42.
4. Кукленко О. Медіатекст на уроках літератури / О. Кукленко // Українська література в сучасній школі. – №1. – 2003. – С. 10-11.
5. Скуратівський Л.В. Інформаційні технології як засіб мовленнєвого розвитку учнів в процесі навчання української мови в основній школі / Л.В. Скуратівський // Українська мова і література в школі. – № 4. – 2005. – С. 7-10.
6. Фасоля А. Мета, зміст, технологія уроку / А. Фасоля // Дивослово. – № 7-8. – 2004. – С. 19-25.
7. Хуторской А.В. Дидактическая зрестика. Теория и технология креативного обучения / А.В. Хуторской. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – 310 с.